

Hyvinvointiraportti 2023

Isokyrö

Dokumentin sisältö

JOHDANTO

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2023

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

1.1 Hyvinvoinnin edistäminen

1.2 Lapset ja nuoret

1.3 Työikäiset

1.4 Ikäihmiset

2 Arvio vuoden 2023 tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2024

3 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

4 Vuosiraportin laatijat

5 Vuosiraportin hyväksyminen toimielimissä

JOHDANTO

Tämän raportin on laatinut hyvinvointijohtaja yhteistyössä kunnan johtoryhmän, sekä eri palvelualueiden työntekijöiden kanssa. Se koostuu Isonkyrön kunnan vuoden 2023 tilinpäätöstiedoista, kansallisista sekä kunnan itse tuottamista tietoaaineistoista ja tilastoista. Sen tarkoituksena on antaa kokonaiskuva vuoden 2023 tapahtumista ja yleisistä suuntauksista, joiden pohjalta voidaan kehittää seuraavien vuosien suunnitelmia kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi kaikissa kunnan toiminnoissa. Sen laatimisessa on hyödynnetty www.hyvinvointikertomus.fi - sivuston sähköistä työkalua.

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2023

Vuoden 2023 suurimpana muutoksena oli hyvinvointialueiden toiminnan alkaminen heti vuoden alusta. Ikävä kyllä alueiden rahoitus osoittautui odotetusti heti riittämättömäksi, minkä takia hyvinvointialueilla on laadittu erilaisia uudistus-, tuottavuus- ja vaikuttavuusohjelmia. Hyvinvointialueiden rahoituskriisistä näyttäisi muodostuvan todellinen uhka kuntalaisten perus- ja lähipalveluille. Tämä tarkoittaa sitä, että Isonkyrön kunnan tulee tehdä tiivistä yhteistyötä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa, jotta kunnassa on jatkossakin saatavissa monipuolisia sosiaali- ja terveystalouksia.

Isonkyrön asukasluku oli vuoden 2023 lopussa 4357 henkilöä. Sekä kuntien välinen nettomuutto (-30) että väestökehitys (-49) painuivat negatiivisiksi. Hieman edellisvuotta parempi kokonaismuutos selittyi lähinnä nettomaahanmuutolla (+23). Syntyvyys (24) oli jälleen alhainen (24 lasta v. 2022, 31 lasta v. 2021, 26 lasta v. 2020; 29 lasta v. 2019; 25 lasta v. 2018). Kuolleisuus (63) oli edellisvuotta (78) ja pitkäaikaista keskiarvoa matalampi.

Kesän 2023 aikana Suomen taloudessa tapahtui käänne heikompaan. Erityisen nopeasti muutos näkyi teollisuudessa ja rakennusalalla. Tämä johti siihen, että pitkään jatkuneessa erinomaisessa työllisyystilanteessa tapahtui käänne huonompaan kesän ja syksyn aikana. Työttömien työnhakijoiden osuus oli vuoden 2023 lopussa 7,1 % työvoimasta (8,6 % v. 2017, 6,6 % v. 2018, 7,1 % v. 2019, 10,7 % v. 2020, 6,9 % v. 2021, 5,4 % v. 2022). Työllisyystilanteen heikentyminen ei kuitenkaan ehtinyt vielä vaikuttamaan merkittävästi verotulokertymään.

Yrityselämässä korostui yleinen varovaisuus yritysten seurattessa tarkasti yrityksen oman talouden ja yhteiskunnan taloustilanteen kehitystä. Samalla osaavan työvoiman saatavuus on edelleen osalle yrityksiä kasvun este, mutta tilinpäätösvoiton aikana se ei korostunut niin laajasti kuin aikaisempina vuosina.

Isonkyrön Asuntovuokraus Oy:n uudistusrakennushanke valmistui keväällä, edellisestä olikin ehtinyt kulua jo 25 vuotta, ja uuden 10 asunnon rakentaminen aloitettiin heti sen jälkeen. Hankkeilla pyritään vastaamaan laadukkaiden vuokra-asuntojen kysyntään. Yleinen taloustilanne vähensi asuinrakennustonttien kysyntää, mutta vuonna 2023 myytiin kuitenkin 4 omakotitonttia (vuonna 2022 3 omakotitonttia; vuonna 2021 5 omakotitonttia ja 2 rivitalotonttia). Lisäksi myytiin yksi liiketontti. Investoinneissa palvelukeskuksessa hoivaosaston II-vaiheen sisätilojen urakat vastaanotettiin loppuvuodesta ja tilat on nyt kokonaisuudessaan vuokrattu hyvinvointialueen käyttöön. Hankkeessa hoivaosaston tilalle rakennettiin nykyaikainen tehostetun palveluasumisen yksikkö sekä samalla parannettiin koko palvelukeskuksen toiminnallisuutta.

Taloudellisesti vuodesta 2023 muodostui lopulta erinomainen erityisesti siksi, että tammikuun verotulot saatiin vielä v. 2022 kunnallisveroprosentin mukaisena, ja siksi että palvelualueet pysyivät erinomaisesti talousarviossa, mikä osaltaan osoittaa henkilöstön sitoutuneisuutta tarkkaan taloudenpitoon. Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna kunnan kokonaismenot toteutuivat lähes 300.000 euroa budjetoitua paremmin ja lisätalousarvioon verrattuna lähes 450.000 euroa paremmin.

Vuosikatteeksi muodostui 3.148.233,75 euroa, mikä on kunnan historian toiseksi paras edellisen vuoden ennätystuloksen jälkeen. Tulokseksi muodostui 1.336.860,22 euroa. Hyvä vuosikate antaa hyvän taloudellisen perustan kunnan elinvoiman ja asukkaiden hyvinvoinnin turvaamiseen. Kun vuoden 2023 ylijäämä lisätään edellisten tilikausien kertyneeseen ylijäämään, taseessa on kertyneitä ylijäämiä noin 15,10 m. Näin ollen välitöntä uhkaa kumulatiivisen alijäämän muodostumiselle ei ole.

Kuntatalouden ja julkisen talouden haasteet ovat kuitenkin lisääntyneet viime vuosina. Viime vuosina tehtyjen merkittävien veto- ja pitovoimaan tähtäävien investointien myötä poistotasomme on kasvanut lähes 2 miljoonaan euroon (+0,7 m/viidessä vuodessa), millä on ollut myös merkittävä vaikutus käyttötalouteen. Erityisesti käyttötalouden tilannetta haastaa kuitenkin kunnan valtionosuuksien alentuminen lähes 700.000 eurolla vuodelle 2024. Kun merkittävää myönteistä talouskehitystä ei lähivuosille ole odotettavissa ja joissain arvioissa talouden arvioidaan jopa supistuvan lievästi vuonna 2024, palvelutuotannosta selviytymisen mahdollisuudet ovat muodostuneet entistä hankalammaksi, ja tämä uhkaa kuntien tulopohjan heikkenemistä tulevinakin vuosina. Vastatakseen tähän haasteeseen kunnanhallitus perusti lokakuussa talouden tasapainottamisryhmän, joka laatii tasapainottamisohjelman keväällä 2024 hyväksyttäväksi.

Haastavinakin aikoina on kuitenkin pidettävä mielessä kuntastrategian missio, eli olemassaolomme tarkoitus: Isokyrö huolehtii asukkaidensa hyvinvoinnista laadukkailla palveluilla, mahdollistaa viihtyisän ja turvallisen elämisen sekä monimuotoisen yrittämisen. Tehdessämme hyvää elinvoimatyötä, kasvatamme myös kuntalaisten hyvinvointia ja panostaessamme kuntalaisten hyvinvointiin, kasvatamme samalla elinvoimaa.

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

1.1 Hyvinvoinnin edistäminen

Isonkyrön kunnan hyvinvoinnin edistämistyötä ohjaavat kunnan yleiset ohjeet ja säännöt, joista tässä yhteydessä tärkeimpänä on Isonkyrön kunnan hyvinvointisuunnitelma vuosille 2021-2025. Hyvinvointisuunnitelma on laadittu kunnan strategian sekä palvelualueilta esiin nousevien teemojen ja painotusten mukaisesti. Suunnitelmassa ikäryhmille lapset ja nuoret, työkäiset sekä ikäihmiset on hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävät toimenpiteet esitetty omina ryhminään. Lisäksi hyvinvointisuunnitelmassa on oma osionsa strategian mukaisesti yrittämiselle sekä taloudelle, elinvoimalle ja hyvinvointia edistävälle ympäristölle. Tässä hyvinvointia edistävällä ympäristöllä tarkoitetaan elinympäristöä, joka vaikuttaa kaikkiin kuntalaisiin, ikäryhmään katsomatta. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä raportoidaan valtuustolle vuosittain (Terveystieteidenhuoltolaki 12). Vuosittaisessa raportoinnissa käytetään viimeisimpiä saatavilla olevia indikaattoritietoja, joskin osa tiedoista ei päivyty vuosittain tai tulokset tulevat vasta seuraavan vuoden lopussa.

Kunnan strategiassa päämääräksi on nostettu kolme teemaa: isokyröläisyys, eläminen ja yrittäminen.

Isokyröläisyys tarkoittaa sitä, että kunta pysyy itsenäisenä, elää taloudellisesti ja investoi vastuullisesti. Kuntalaisista ja kunnan henkilöstöstä pidetään huolta, ja edistetään Isonkyrön positiivista julkisuuskuvaa. Ympäristöstä pidetään huolta ja matkailua edistetään korostamalla kuntaan liittyviä tarinoita, vahvaa historiaa sekä arvokasta Kyrönjoen seutua. Digitaalisuutta pyritään hyödyntämään mahdollisuuksien mukaisesti ja monipuoliset harrastusmahdollisuudet tuodaan esiin tehokkaasti. Rakennuslupien saaminen pidetään ketteränä ja käsittelyajat lyhyinä, tieverkostot ja liikenneyhteydet kunnossa.

Elämiseen liittyvät palvelut pidetään tasokkaina. Varhaiskasvatuspaikka tulee saada kahdessa viikossa, koulut tarjoavat laadukasta opetusta ja tilat ylläpidetään turvallisina ja terveellisinä. Lasten oikeudet huomioidaan ja lapsivaikutusten arviointia käytetään päätöksenteossa. Tiivis yhteistyö hyvinvointialueen kanssa takaa monipuoliset hyvinvointipalvelut kaikille ikäryhmille sekä erityisryhmille. Elintapaohjausta ja liikuntaneuvontaa tarjotaan kaikille kuntalaisille ja kehitetään monipuolisia, kaikkia palvelevia ulkoilu- ja liikunta-alueita. Kunta tekee ympäristöystävällisiä valintoja ja energiaratkaisuja ja mahdollistaa monenlaiset asumisen muodot, niin monipuolisen tonttivalikoiman, vuokra-asumisen kuin ikäihmisten palveluasumisen.

Kunta mahdollistaa verkostoitumisen, yhteisöllisyyden ja yhteistyön avulla monimuotoisen yrittäjyyden ja uusien yritysten sijoittumisen Isoonkyröön. Kunta huolehtii, että elinvoimaverkoston yrityspalvelut ovat helposti yrittäjien saatavilla. Yrittäjämäinen ja kansainvälinen toimintatapa on osa varhaiskasvatusta, perusopetusta ja Kyrönmaan lukiota, ja yrittäjyyskasvatukseen kehitetään koko ajan uusia sisältöjä. Kunta edistää Seinäjoen ja Vaasan talousalueiden yhtenäisyyttä tukemalla uusien työpaikkojen syntymistä ja työperäisen maahanmuuton mahdollisuuksien huomioimista. Isokyröläiset yrittäjät ja toimijat huomioidaan markkinoinnissa ja näkyvyydessä, lisäksi näin tunnettavuutta isokyröläisillä yritystarinoilla. Kunnan kaavoitusprosessit tukevat yritysten toimintaedellytyksiä ja yritysvaikutukset huomioidaan päätöksenteossa.

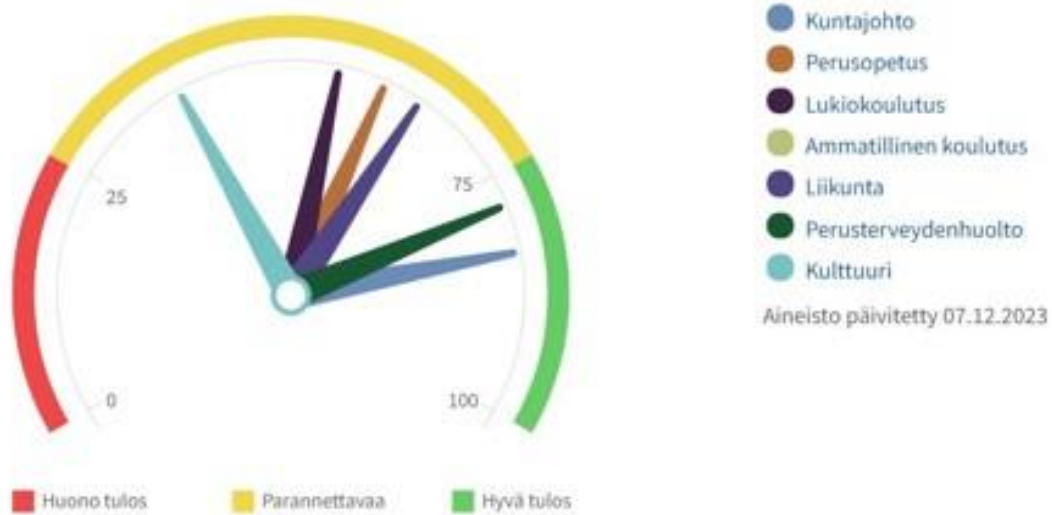
Terveyden ja hyvinvoinnin edistämislaitoksen THL:n mukaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen on olemassa seitsemän näkökulmaa. Sitoutuminen kuinka organisaatio sitoutuu terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen strategiaan, johtaminen miten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen organisoidaan, miten vastuut määritellään ja päätökset toimeenpannaan, seuranta ja tarveanalyysi terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden seuranta, tarveanalyysi ja raportointi johtoryhmälle ja luottamushenkilöille, voimavarat resursointi, mm henkilöstömitoitus ja osaaminen, yhteiset

käytännöt toimintakäytännöistä sopiminen koko organisaation tasolla, osallisuus kuntalaisten osallistuminen toiminnan kehittämiseen ja arviointiin sekä muut ydintoiminnot toimialakohtaiset terveyttä ja hyvinvointia edistävät toimenpiteet.

Näitä näkökulmia arvioidaan vuosittain TEAviisarin avulla, joka kokoaa tiedot suoraan kunnista ja tilastoista. Yksittäiset indikaattori- ja tilastotiedot on TEAviisarissa jo valmiiksi pisteytetty, ja niiden avulla kehitystä voi seurata. Tieto toiminnasta mahdollistaa konkreettisten tavoitteiden asettamisen ja niiden toteutumisen seurannan.

Isonkyrön osalta vuoden 2023 pisteytyksessä suurin osa eri osa-alueista on edelleen niin sanotulla parannettavaa alueella. Verrattuna edelliseen vuoteen kuntajohdon osalta pisteet nousivat 63 pisteestä 83 pisteeseen, ja kuntajohto nousi näin ollen hyvään tulokseen, mutta samalla kulttuurin pisteet laskivat 54 pisteestä 38 pisteeseen.

Kaikki sektorit : Isokyrö 2023

Pisteet	Isokyrö	Koko maa
Kaikki sektorit	63	70
Kuntajohto	83	82
Perusopetus	60	65
Lukiokoulutus	55	65
Ammatillinen koulutus	--	64
Liikunta	64	72
Perusterveydenhuolto	78	70
Kulttuuri	38	71

Vuoden 2023 aikana kyselyt kohdistuivat kuntajohtoon ja kulttuuriin, mikä selittää näiden pisteiden vaihtelun verrattuna muihin. Kuntajohdon osalta onnistuttiin parantamaan useampaakin asiaa, yhtenä tärkeimpänä se, että kyselyihin vastaamista koordinoitiin. Kulttuurin puolella suurin vaikuttava

tekijä on ollut kulttuurin työntekijäresurssin riittämättömyys ylläpitämään ja kehittämään kulttuuriin liittyvää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä; työ on keskittynyt muutaman kulttuuritapahtuman järjestämiseen vuosittain.

Vuoden 2023 lopussa aloitettiin yleisesti suunnitelmallista työtä TEAviisarin tulosten parantamiseksi ja tätä työtä tullaan jatkamaan joka vuosi tulosten parantamiseksi. Tämä on tärkeää, sillä se heijastuu myös kunnan HYTE-kertoimeen, joka on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa, kannustin, jolla kuntia ohjataan ottamaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö osaksi kaikkea kunnan toimintaa myös käytännön tasolla.

HYTE-kerroin määräytyy kahdenlaisten indikaattoreiden perusteella, toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista. Yhteensä indikaattoreita on 21, ja mitattavat indikaattorit eivät toistu samoina joka vuosi. Edellytyksiä näille indikaattoreille luovat koulutus, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalvelut, kaavoitus, liikennejärjestelyt sekä monet muut kunnan tehtävät.

HYTE-kertoimen perusteella saatavan valtiosuuden lisäosan suuruuden laskukaavio perustuu kunnan asukaslukuun ja vuosittaiseen HYTE-kertoimeen suhteutettuna valtakunnalliseen kokonaiskertoimeen.

Kunnan saama summa lasketaan seuraavasti: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perushinta x kunnan asukasluku x kunnan hyte-kerroin / koko maan hyte-kerroin, joka vuonna 2023 on 67.

Esimerkiksi 10 000 asukkaan kunta voi saada hyte-työn onnistumisesta riippuen vaikkapa

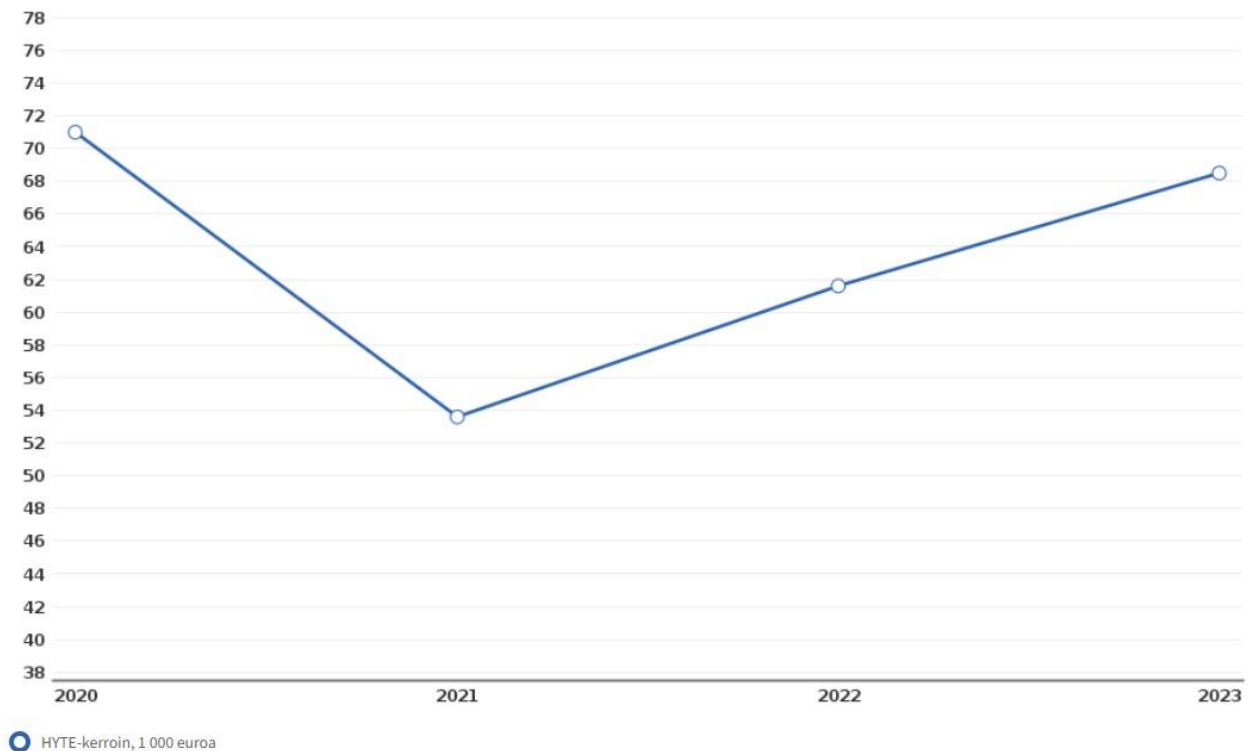
$18,89 \text{ €/asukas} \times 10\,000 \text{ asukasta} \times 40/67 = 112\,500 \text{ euroa tai}$

$18,89 \text{ €/asukas} \times 10\,000 \text{ asukasta} \times 80/67 = 225\,000 \text{ euroa}$

Tämän laskukaavan mukaan Isonkyrön HYTE-kertoimen tuoman lisäosan arvo vuodelle 2023 oli 68 500€, eli kasvua edellisvuoteen tuli 3 100€. Isonkyrön HYTE-kerroin on tällä hetkellä noususuuntainen, mutta ei ole aivan vielä yltänyt vuoden 2020 tasolle, joka oli 71 000€.

HYTE-kerroin, 1 000 euroa

info ind. 5355 Alue: Isokyrö Sukupuoli: Yhteensä

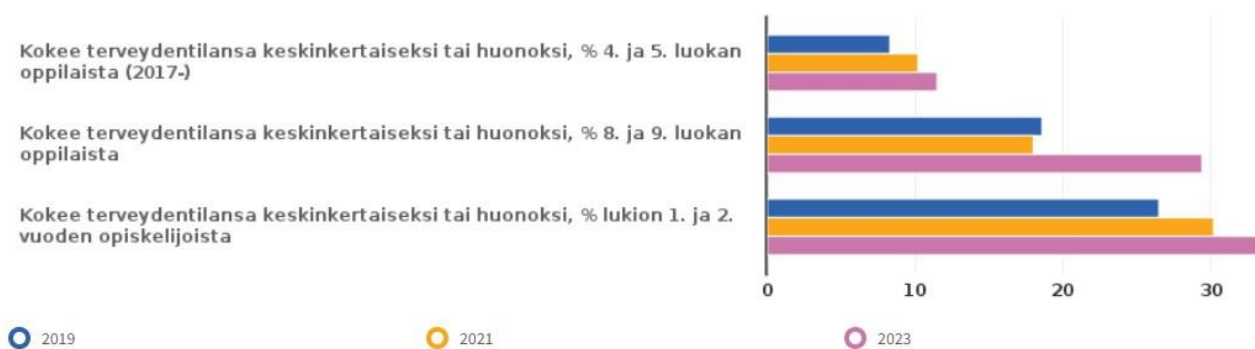

Isonkyrön kunnan viime aikoina tehdyissä päätöksissä sekä kehityssuunnitelmissä on nähtävissä vahva tahtotila hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suhteen. Paljon työtä on kuitenkin edelleen tehtävä, jotta tavoitteet (TEAvisarissa "hyvä tulos" osion tavoittaminen mahdollisimman monen osa-alueen osalta) saadaan toteutumaan ja suunta pidettyä oikeana.

1.2 Lapset ja nuoret

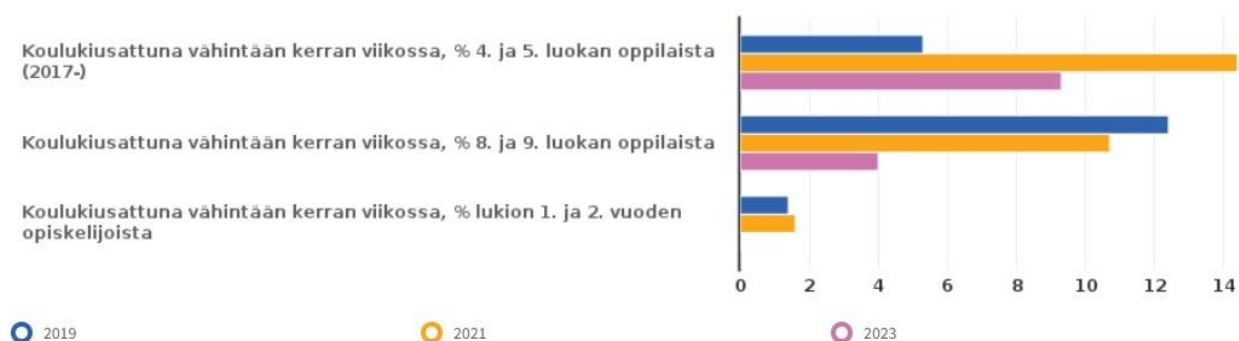
Lasten ja nuorten hyvinvointia mittaavat indikaattorit kertovat tuloksia siitä miten kunnan toiminta hyvinvointia ja terveyttä koskien on onnistunut tässä kohderyhmässä. Tuloksia tarkastellessa on kuitenkin huomioitava, että kaikkia niihin vaikuttavia osatekijöitä on mahdoton kenenkään yksittäisen tahon kontrolloida 100%. Tuloksista ja niiden vertailusta edellisiin vuosiin on kuitenkin nähtävissä tekijöitä, joihin tulee kiinnittää huomiota kaikilla kunnan palvelualueilla. Tämän raportin osalta on valittu vain joitakin tärkeimpiä indikaattoreita, koska ei ole tarkoituksenmukaista käyttää niitä kaikkia. Indikaattoreita käydään läpi tarkemmin laajan hyvinvointikertomuksen yhteydessä.

Alue: Isokyrö Sukupuoli: Yhteensä

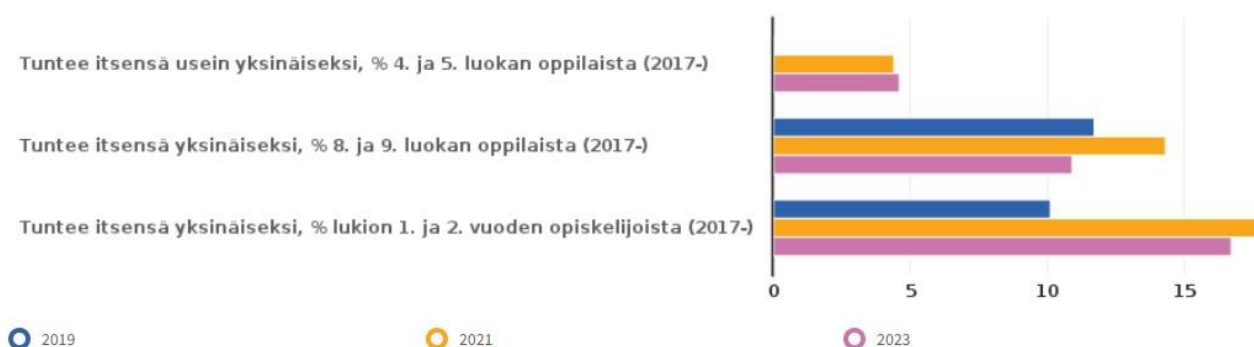
Kouluterveyskyselyssä Isonkyrön kunnan 4. ja 5. luokan, 8. ja 9. luokan oppilailta sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilta kysyttiin heidän kokemastaan terveydentilastaan. Tuloksista on nähtävissä, että lasten ja nuorten kokemus omasta terveydentilastaan on huonontunut kaikissa kyselyyn osallistuneissa ikäluokissa. Nousua ikäluokittain edellisvuoteen verrattuna on ollut 1,3% 4. ja 5. luokkalaisissa, huimat 11,4% nousua 8. ja 9. luokkalaisissa sekä 3,1% lukiolaisissa, joiden osalta lukema oli jo valmiiksi korkea.

Alue: Isokyrö Sukupuoli: Yhteensä

Koulukiusaaminen on lähtenyt laskemaan 4. ja 5. luokkien sekä 8. ja 9. luokkalaisten keskuudessa. Lukiolaisten osalta tietoa ei ole saatavissa vuodelta 2023. Sivistyspalvelut toteuttivat vuoden aikana useampia toimenpiteitä kiusaamiseen vähenemiseksi, ja tällä on ollut selkeästi nähtävissä oleva vaikutus ainakin alempiin ikäluokkiin.

Alue: Isokyrö Sukupuoli: Yhteensä

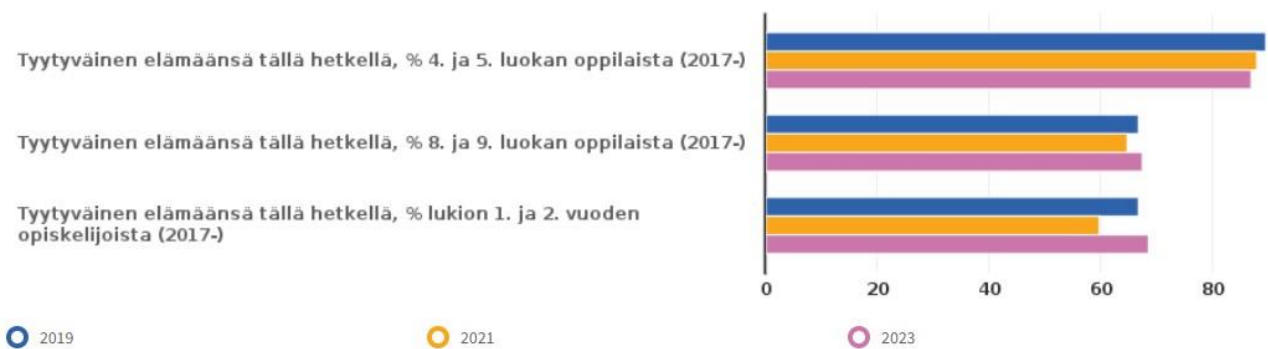
Yksinäisyyden tunne on hieman vähentynyt 8. ja 9. luokkalaisten ja lukiolaisten keskuudessa verrattuna edelliseen vuoteen, 4. ja 5. luokkalaisten osalta se on hieman kasvanut.

Alue: Isokyrö Sukupuoli: Yhteensä

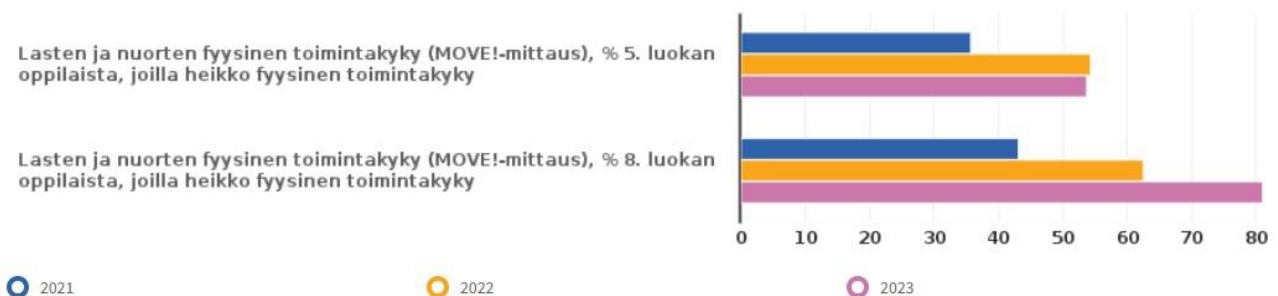
Huolta herättävä päihteiden, tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö tai rahapelaaminen on vähentynyt 4,1% 8. ja 9. luokkalaisten keskuudessa. Lukiolaisten osalta tietoa ei ole saatavissa viime vuodelta.

Alue: Isokyrö Sukupuoli: Yhteensä

4. ja 5. luokkalaisten tyytyväisyys elämäänsä on hieman laskenut edellisvuoteen verrattuna, mutta se on edelleen 1,8% korkeampi kuin valtakunnallinen taso 85,1%. Molempien vanhempien ikäluokkien osalta tyytyväisyys on noussut edelliseen vuoteen verrattuna ja ylittää nyt muutamalla prosenttiyksiköllä molemmissa ikäluokissa valtakunnallisen tason.

Alue: Isokyrö Sukupuoli: Yhteensä

Move! - mittaus on 5. ja 8. luokan oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn mittaus-, palaute- ja seurantajärjestelmä, jossa testataan kestävyys- ja lihaskuntoa, liikkuvuutta ja motorisia taitoja. Näiden prosenttisuuksien kasvaminen on huolestuttavaa, koska liikkumisella on korkeasti korreloiva

vaikutus kaikkiin muihin hyvinvoinnin ja terveyden osa-alueisiin. 5. luokkalaisten osalta lukema on aavistuksen verran laskenut edellisvuoteen verrattuna, mutta on edelleen korkeampi Isonkyrössä kuin koko maassa keskimäärin. 5. luokkalaisten osalta Isonkyrön prosenttilukema vuoden 2023 tuloksissa on 53,7% ja koko maassa 37%. Todella huolestuttavaa on kuitenkin se, että 8. luokkalaisten osalta heikon fyysisen toimintakyvyn omaavien osuus on kasvanut 18,5% verrattuna edellisvuoden tulokseen ja on nyt 81%, kun vastaava valtakunnallinen tulos on yli puolet pienempi 40,1%.

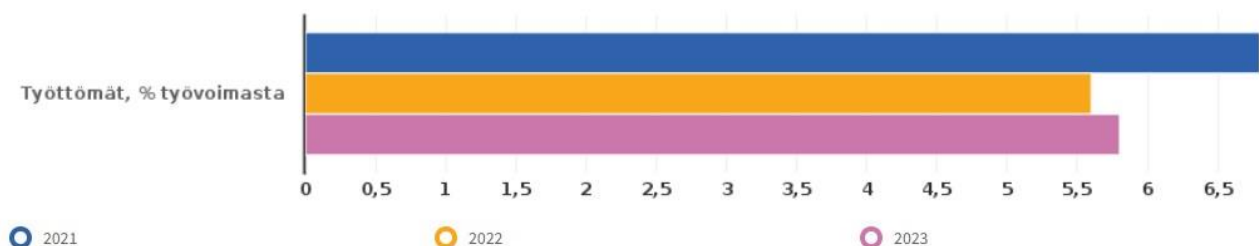
Lasten ja nuorten liikkumisessa on kuitenkin huomattavissa muutostrendejä, joita Move!-mittaus ei välttämättä huomii. Muihin kyselyihin perustuen perusopetusikäisten keskuudessa liikkumissuosituksen saavuttavien määrä on kasvanut, mutta Move!-mittaus kertoo kestävyyskunnan heikentymisestä. Move! – mittauksien vääristymää kuvaa myös se, että isokyröläisistä 8. luokkalaista 68,5% on valinnut valinnaisliikuntaa, osa jopa kaikki 3 ylimääräistä kurssia, ja 9. luokkalaistakin 53,7%. Liikuntaa siis harrastetaan kouluissa hyvin, mikä ei näytä heijastuvan näihin tuloksiin.

Kyselyiden rinnalle onkin tulevaisuudessa tulossa muita tiedonkeruita, jotta kokonaiskuva tarkentuu. Huomioitavaa kuitenkin on, että lasten ja nuorten keskuudessa yleinen painon nouseminen ja siihen liittyvät muut terveysongelmat ovat konkreettinen asia, joka kieli myös jonkinlaisesta liikkumattomuudesta.

1.3 Työkäiset

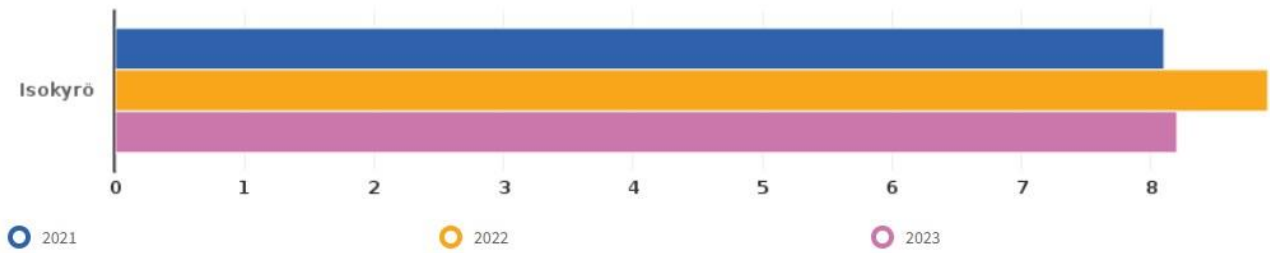
Isonkyrön väkiluku oli vuoden 2023 lopulla 4357, josta työkäisiä 18–64-vuotiaita oli 51,3%. Yleinen taloustilanne johti siihen, että työttömien työnhakijoiden osuus lähti loppuvuoden aikana nousuun ja oli vuoden 2023 lopussa 7,1 % työvoimasta. Se on kuitenkin edelleen hyvä luku tässä taloustilanteessa niin Etelä-Pohjanmaan alueella, kuin myös valtakunnallisessa vertailussa.

info ind. 181 Alue: Isonkyrö Sukupuoli: Yhteensä

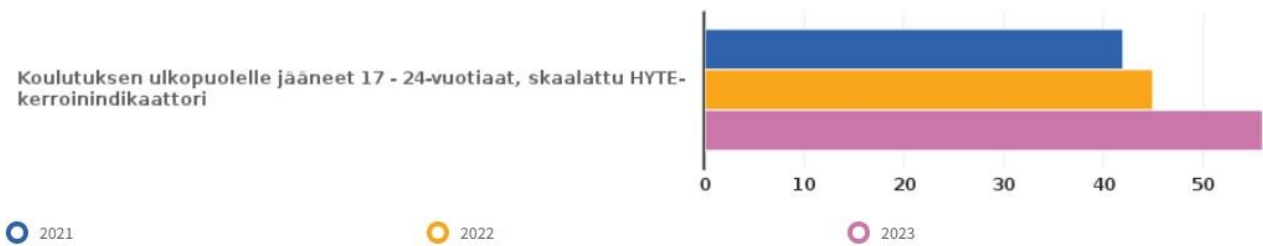
Taloustilanne ja kustannusten nouseminen vaikeutti joidenkin alojen toimintaa, ja irtisanomisia oli myös Isonkyrön alueella. Koko vuoden keskiarvoksi tuli 5,8% (prosentti nousi vuoden loppua kohdin) ja vertailun vuoksi koko maan osalta vuoden 2023 työttömien osuus työvoimasta oli koko vuoden osalta 9,8%.

info ind. 189 Alue: Isokyrö Sukupuoli: Yhteensä

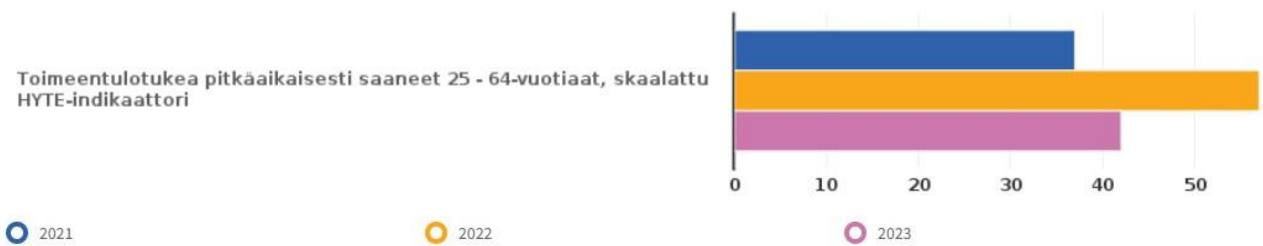
Nuorisotyöttömyys laski hieman, ja on edelleen alhaisemmalla tasolla kuin koko maan keskiarvo joka oli vuonna 2023 11,5%.

info ind. 5304 Alue: Isokyrö Sukupuoli: Yhteensä

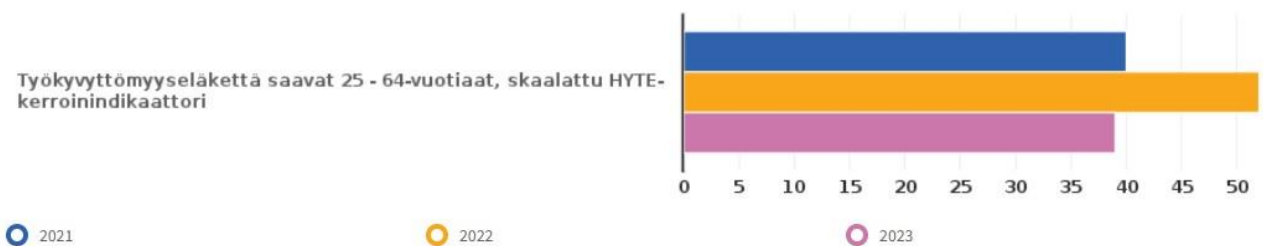
Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17 - 24-vuotiaiden osuus nousi 11 henkilöllä verrattuna edellisvuoteen. Näiden henkilöiden osalta Etsivä Nuorisotyö pyrkii auttamaan ja ohjaamaan heitä jatkokoluille.

info ind. 5306 Alue: Isokyrö Sukupuoli: Yhteensä

Pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneiden määrä 25 - 64 vuotiaiden keskuudessa on laskenut selvästi verrattuna edellisvuoteen.

info ind. 5307 Alue: Isokyrö Sukupuoli: Yhteensä

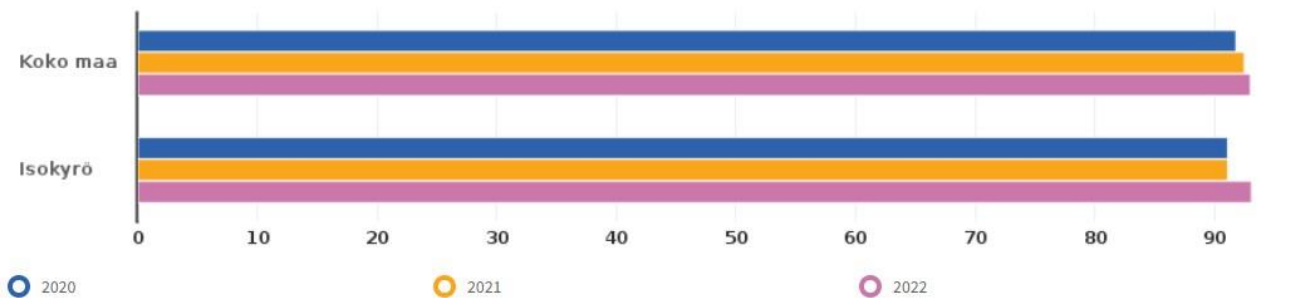

Työkyvyttömyyseläkettä saavien 25 - 64-vuotiaiden osuus on laskenut edellisvuodesta.

1.4 Ikäihmiset

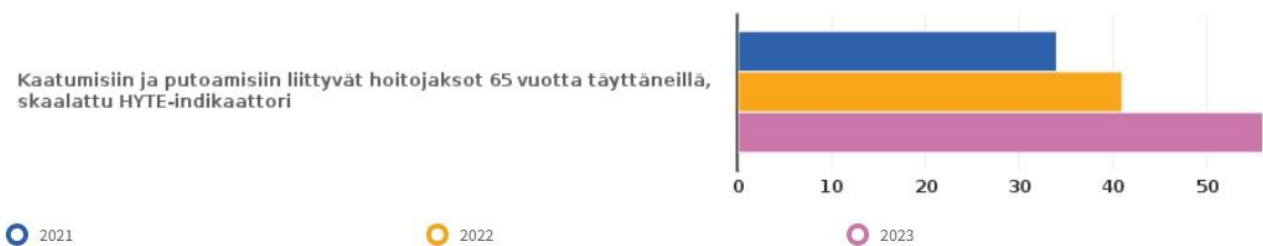
Isonkyrön väestö ikääntyy koko ajan, lapsien syntyvyys laskee ja lukuunottamatta vuoden 2021 positiivista nettomuuttoa, on väkiluku laskenut koko ajan. 65v. täyttäneiden osuus väestöstä on noin 29%. Ikäihmisten palvelut ja hyvinvointi muodostavat näin ollen tärkeän osan kunnan hyvinvointipalveluista.

info ind. 1570 Sukupuoli: Yhteensä

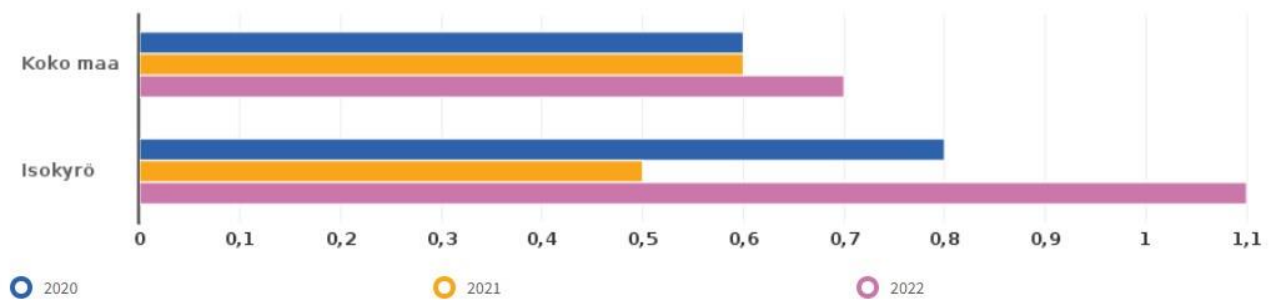

Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuudesta ei ole uutta tietoa vuoden 2023 osalta. Ikäihmisten palveluja tulee suunnitella niin, että he pystyvät jatkossakin asumaan kotonaan niin pitkään kuin mahdollista. Kunta tarjoaakin ikäihmisille monipuolisia liikuntapalveluja, jotka tukevat hyvinvointia ja terveyttä.

info ind. 5308 Alue: Isokyrö Sukupuoli: Yhteensä

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65v täyttäneillä ovat lisääntyneet nousujohteisesti viimeisten kolmen vuoden ajan. Vuoden 2023 kevään liukkaat kelit ja niihin liittyneet kaatumiset ovat varmastikin osaltaan myös vaikuttaneet tilastoihin ja aikaansaaneet vuoden 2023 kohdalla tilastoissa näkyvän reilun hyppäyksen ylöspäin.

Lonkkamurtumia saaneiden 65v. täyttäneiden osuudesta ei ole uutta tietoa vuoden 2023 osalta. Tämä kaavio kuvaa % osuutta verrattuna vastaavan ikäiseen väestöön, jolla ei ole ollut lonkkamurtumia.

2 Arvio vuoden 2023 tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta

Kunta pääsi tavoitteisiinsa vuoden 2023 aikana hyvin, ja myös talouden osalta tulos oli hyvä. Toimintavuoden aikana korostui yritysten yleinen varovaisuus ja huoli siitä, miten oma sekä yhteiskunnan taloustilanne kehittyy. Yritykset olivat investointien osalta erittäin varovaisia, muun muassa nousseen korkotason vuoksi. Toimialoista erityisesti rakennusala oli vaikeuksissa tilauskannan selvän heikkenemisen vuoksi. Osaavan työvoiman saatavuus on edelleen osalle yrityksistä kasvun este, mutta tilinpäätösvoiton aikana se ei korostunut niin laajasti kuin edellisellä vuotena. Uusia yrityksiä on perustettu 27 kpl (20 kpl vuonna 2022) ja lakkautettu 9 kpl (14 kpl vuonna 2021). Toista kertaa yhteistyössä VASEK:n kanssa toteutettuun yrityspalvelukyselyyn vastasi 30 yrittäjää. Kokonaisarvosana yrityspalveluille oli 3,40/5 (v. 2021 oli 3,64/5 ja v. 2022 Suomen Yrittäjien kuntabarometrissä yrityspalveluiden kokonaisarvosana oli 3,83/5).

Kunnan oman talouden osalta maksuvalmius pidettiin hyvänä merkittävistä investoinneista huolimatta, koska muun muassa verotuloja kertyi vuonna 2023 erityisen hyvin. Uutta pitkäaikaista lainaa ei tarvinnut nostaa. Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa vuoden alussa kunnan henkilöstön ja ostolaskujen määrä laski merkittävästi, mikä laski ostopalveluna hankittavien talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen suoritelmääriä, myös yleishallinnon ja talouden tehtäväalueelle aiemmin kuuluneet pelastuslaitoksen kulut jäivät pois. Uusina kuluerinä tulivat työmarkkinatuen kuntaosuudet sekä ympäristöterveydenhuollon kulut. Taloussuunnittelu- ja raportointi oli ajantasaista. Tilinpäätösvoiton järjestettiin eduskuntavaalit. Kuntaviestinnässä keskityttiin säännöllisiin tiedotustilaisuuksiin ja toteutettiin kahdessa vaiheessa valtakunnalliset sähköisen ja sosiaalisen median markkinointikampanjat. Ensimmäisen kampanjan teemana oli Isonkyrön kesätapahtumatarjonta, toisessa markkinoitiin monipuolisia harrastusmahdollisuuksia. Myös matkailuesite päivitettiin uuden ilmeen mukaiseksi.

Sivistyspalveluille vuosi 2023 oli oikea kehittämisen vuosi. Kehityksen kohteina olivat niin henkilöstön osaaminen, käytössä olevat toimintamallit, yhteistyö eri tahojen kanssa kuin uusien toimintojen aloittaminen, sekä erilaisten työryhmien muodostaminen. Myös useita hankkeita oli vuoden aikana

menossa, hankkeiden avulla voitiin palkata henkilöstöä tukemaan ja auttamaan oppilaita, esim. erityisopettaja, resurssiopettaja ja lisättiin opinto-ohjaajan tunteja. Lapsille ja nuorille järjestettiin paljon erilaisia tapahtumia ja tutustumisia, tunnetaito-koulutuksia ja kiusaamista ehkäiseviä toimenpiteitä. Erasmus+-hankkeen vierailut toteutuivat molemmiin puolin. Perusopetuksen Kulttuurikasvatussuunnitelma päivitettiin yhteistyössä hyvinvointipalveluiden kanssa. Kyrönmaan lukion markkinointia tehostettiin uusilla materiaaleilla ja erityisesti säännöllisellä some -kanavien näkyvyyksillä. Varhaiskasvatuksen paikkamäärä väheni vuoden aikana niin, että kahdesta yksiköstä luovuttiin, toisaalta lukion aloittavien opiskelijoiden määrä kasvoi syksyllä 2023, eritoten kunnan ulkopuolelta tulevien osalta. Nämä varhaiskasvatuksen muutokset vaikuttivat henkilöstöön niin, ettei määräraikaisia työsuhteita enää jatkettu. Lasten ja perheiden jaksamisen haasteet ovat kuitenkin tuoneet lisätarpeita varhaiskasvatuksen arkeen ja henkilöstön riittävyyteen. Pätevän henkilöstön saaminen ja pitäminen koko palvelualueella on ollut iso haaste.

Työtä Unicefin Lapsiystävällinen kunta -tunnuksen saamiseksi tehtävää työtä jatkettiin rakenteiden, palveluiden sekä toiminta- ja ajattelutapojen kehittämisen avulla, jotta kaikessa toiminnassa taataan lasten osallistumismahdollisuudet ja kunnioitetaan yhdenmukaisesti kaikkien lasten oikeuksia. Kunnan työntekijöiden perehdytysohjeisiin ja kehityskeskustelulomakkeisiin lisättiin osio lapsiystävällinen kunta asiasta. Moniammatillinen koordinaatioryhmä kokoontui säännöllisesti. Työaikaa kehittämistyöhön ei pystytty osoittamaan vuonna 2023, mutta vuoden 2024 talousarvioon resursseja myönnettiin.

Hyvinvointipalvelut pysyi hyvin talousarvion sisällä. Eri toiminnot pyörivät säännöllisesti läpi vuoden, niin liikunnan, nuorison kuin kirjasto- ja kulttuuripalveluiden osalta. Vaikka uimahallin osalta ei kävijämäärätavoitteeseen päästy tänäkään vuonna, määrä kasvoi edellisvuoteen nähden noin 2000 henkilöllä. Harrastamisen Suomen malli-hanke siirtyi sivistyspalveluilta hyvinvointipalveluiden hallinnoimaksi, ja sille saatiin myönteinen jatkopäätös myös tulevalle kaudelle. Nuorison häiriökäyttäytyminen aiheutti huolta ja murhetta. Syksyllä perustettiin Vaeltavat vanhemmat-ryhmä, joka päivystää nuorten keskuudessa pääasiassa ulkotiloissa viikonloppuisin ja varsinkin esimerkiksi päättäjien yhteydessä. Nuokkarin tiloissa otettiin tiukempaa linjaa käyttäytymisen osalta ja samalla tullaan tekemään myös kirjastossa. Henkilöstövaihdoksia oli vuoden aikana jonkin verran ja vaikka melkein kaikkiin tehtäviin saatiin rekryttyä uudet, hyvät työntekijät, hakijoiden määrät olivat vähäisiä. Vuoden aikana päivitettiin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä yhdessä sivistyspalveluiden kanssa Kulttuurikasvatussuunnitelma, kirjoitettiin ehkäisevän päihdetyön suunnitelma, vuosiraportti vuoden 2022 osalta, tehtiin sisäinen ohje hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön ja aloitettiin liikkumishjelman suunnittelu.

Teknisten palveluiden vuosi oli myös täynnä toimintaa. Vaikka toiminnan osalta keskityttiin kokonaistaloudellisuuteen, resurssipula vaikutti joidenkin toimenpiteiden onnistumiseen tai hidasti niitä. Vuoden 2023 aikana toteutettiin yhteensä noin 20 investointihanketta. Investointihankkeiden rakennuttamistehtävät hoidettiin pääosin teknisen palvelualueen henkilöstön toimesta, mutta suunnittelua ostettiin asiantuntijapalveluina erikoissuunnittelijoilta tarpeen mukaan. Puolitoista vuotta kestänyt vaiheistettu investointihanke, Palvelukeskuksen hoivaosaston muutos tehostetun palveluasumisen yksiköksi, valmistui vuoden 2023 lopussa. Suljettujen kaatopaikkojen valumien seuranta jatkettiin suunnitelman mukaisesti ja Kytöläntien varrella sijaisteva maankaatopaikka oli aktiivisessa käytössä. Metsänhoitosuunnitelman päivittäminen aloitettiin. Kaikki kunnan omistamat (12kpl) asuinhuoneistoja olivat tarjolla vuokralle ja pääosin vuokrattuna.

Palvelukeskus, hammashoitola/neuvolarakennus ja paloaseman tilat ovat vuoden 2023 alusta alkaen olleet vuokrattuna Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle käyttöön. Pysyvä lumipeite tuli

poikkeuksellisesti jo lokakuun lopulla, aiheuttaen mm. kasvaneita kustannuksia liikenneväylien hoidossa. Korjaus- ja ylläpitoinvestointien tukena oleva katuverkoston peruskorjauksen ja hulevesiverkoston rakentamisen viisivuotissuunnitelma päivitettiin kuluneen vuoden aikana. Suunnitelma toimii pohjana tulevien vuosien investointien suunnittelussa. Vesihuoltolaitoksen etäluettavien vesimittarien asentaminen on pienin kustannuksin parantanut palveluntarjontaa. Havaitut putkirikot verkostossa korjattiin mahdollisimman nopeasti. Kokkokankaalta tulevaa runkojohtoa uusittiin n. 1,7km osalta ja parannettiin näin merkittävästi linjan toimintavarmuutta. Vedenlaatu pysyi hyvänä. Viemäriverkoston toiminta-alueella sijaitsevien kiinteistöjen liittäminen viemäriverkostoon on edelleen käynnissä. Viemäriverkoston toiminta-alueen muutoksen valmistelua jatkettiin vuoden 2023 lopulla.

Ruokahävikin vähentämiseksi koulukeskuksen keittiöltä on ollut mahdollisuus ostaa hävikkiruokaa. Puhtaanapidon aineet, -välineet ja menetelmät ovat ajan tasalla ja ohjeistuksia tarkennetaan tilanteiden vaatimalla tavalla. Kiinteistöhuollon toiminnassa ei täysin pystytty suorittamaan kaikki PTS-suunnitelman mukaisia toimenpiteitä, mutta rakennusten ylläpitokorjaukset ja -huollot toteutettiin kuitenkin talousarviossa varatuin määrärahoihin. Leikkipuistojen ja ulkoliikuntapaikkojen ylläpito ja huoltokorjaukset on toteutettu ennakkosuunnitelman mukaisesti. Puistojen, kiinteistöjen piha-alueiden ja muun viherympäristön hoidossa pääpaino on ollut turvallisuudessa ja viihtyisyydessä. Osa ympäristölautakunnalle asetetuista tavoitteista ei toteutunut resurssien vajeesta johtuen. Pääosin resursseja on vienyt normaalin toiminnan lisäksi kiinteistörekisterin laadunparannushankkeeseen liittyvät tehtävät.

Henkilöstöresurssi koetaan edelleen kaikilla palvelualueilla vähäiseksi työn määrään nähden ja henkilöstö on kuormittunutta. Tätä on yritetty kompensoida priorisoimalla tehtäviä, kehittämällä toimintaa ja hyödyntämällä digitalisaatiota. Tämä ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että kunnilla on paljon lakisääteisiä tehtäviä, jotka on tehtävä henkilöstön koosta riippumatta. Hyvinvointialueiden aloittamisen myötä kunnalta poistui perusturvan palvelualue tehtävineen, mutta se ei varsinaisesti vähentänyt jäljelle jäävien palvelualueiden tehtäviä, koska perusturvan henkilöstö siirtyi tehtävineen. Muiden palvelualueiden tehtävät säilyivät sellaisenaan, jopa kasvoivat. Lakisääteisten tehtävien lisäksi myös tiedonhallinnan ja taloushallinnon raportoinnin, sekä ylläpidettävien tietokoneiden määrä on kasvanut. Niin ikään tietopyyntöjä, tilastointeja ja kyselyjä tulee merkittävästi aiempaa enemmän.

Kunnilla on oltava ajantasaisia suunnitelmia ja ohjelmia monen eri asian osalta, joista osa on ollut kokonaan tekemättä, niitä ei ole päivitetty tai on tullut kokonaan uusia ohjeistuksia. Rekrytoinnit ovat edelleen haastavia ja uusien, osaavien työntekijöiden saaminen on hankalaa. Paine säästötoimista ja niiden kohdentumisesta henkilöstöön huolestuttaa työntekijöitä, kuormittaen heitä näin lisää. Henkilöstön hyvinvointiin tulee kiinnittää huomiota; riskinä työn jäljen huononeminen ja lisääntyneet sairauspoissaolot. Osana tätä, sekä henkilöstön työtyytyväisyyskyselyn ja kuntalaisaloitteen myötä, päätettiin siirtyä valtakunnallisen tyky-etuuspalvelujen käyttäjäksi vuoden 2024 alusta. Työtehtävien niin sallissa, työntekijöille on tehty sopimus etätyöstä maksimissaan yhdeksi päiväksi viikossa. Yksinään nämä edellä mainitut toimenpiteet eivät kuitenkaan ole riittäviä työhyvinvoinnin ja työtyytyväisyyden ylläpitäjinä, seikat, jotka vaikuttavat myös työnantajamielikuvaan ja näin ollen rekrytointeihin.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA

VALTUUSTOKAUDELLE 2024

Jokainen palvelualue määrittää itselleen tavoitteet ja lisätavoitteet talousarvion laadinnan yhteydessä, joihin vuoden aikana pyritään. Tavoitteiden ja talousarvion toteutumista seurataan 3kk välein osavuosikatsauksissa ja tarvittaessa tehdään mahdollisia korjaavia toimenpiteitä, jos tavoitteet jostakin syystä eivät näyttäisi toteutuvan.

Tavoitteissa otetaan huomioon koko kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen jokaisen palvelualueen osalta.

3 Hyvinvoinnin edistämisen erillishjelmat ja -suunnitelmat

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma valmistunut 2023

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma valmistunut 2023

Kulttuurikasvatussuunnitelma valmistunut 2023

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kehittämissuunnitelma (sisäiseen käyttöön) valmistunut 2023

Laajan hyvinvointikertomuksen 2021–2024 laatimisen aloitus alustavasti suunniteltu 2024

Liikkumissuunnitelman laatimisen aloitus alustavasti suunniteltu 2024

Hyvinvointisuunnitelman päivittäminen alustavasti suunniteltu 2025

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

Tämä vuosiraportti käsitellään ensin kunnan johtoryhmässä, jonka jälkeen se hyväksytään hyvinvointilautakunnassa, josta se siirtyy tiedoksi kunnanhallitukselle ja -valtuustolle.

4 Vuosiraportin laatijat

Pääasiallisessa kirjaamisvastuussa on toiminut hyvinvointijohtaja Nina Herd.

Tämän lisäksi raportin kokoamiseen ovat osallistuneet kunnanjohtaja Tero Kankaanpää, hallintojohtaja Jaana Järvi-Laturi, johtava rehtori Susanna Pietikäinen ja tekninen johtaja Petri Hänninen.

Joidenkin osioiden osalta asioiden tarkistusta ja keskustelua on käyty palvelualueiden työntekijöiden kanssa.

5 Vuosiraportin hyväksyminen toimielimissä

Johtoryhmä 22.4.2024

Hyvinvointilautakunta 7.5.2024

Kunnanhallitus xx.xx.xxxx

Kunnanvaltuusto xx.xx.xxxx